

доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/euroatlantic-cooperation/ukraine-nato>. – 03.03.2016.

10. Постанова від 19.02.1997 р. «Про тимчасовий порядок митного оформлення вантажів з гуманітарною допомогою, що надходять на митну територію України від іноземних юридичних і фізичних осіб» // Офіційний вісник України. – 1997. – №9. – С.15.

11. Громадське об'єднання «Українсько-Німецький Форум» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://germany.agroua.net/content2.php?id_content2=109&id_menu2=&lang=ua – 01.03.2016.

12. Україна: Стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки – 2006: Монографія/ За ред. О. С. Власюка. – К.: НІСД, 2006. – 576 с.

13. Політичні відносини між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс] // Посольство України у Федеративній Республіці Німеччина. – Режим доступу: <http://germany.mfa.gov.ua/ua/ukraine-de/diplomacy>. – 03.03.2016.

14. Україна–Польща (Українська призма: між стратегічним партнерством і безпекою) [Електронний ресурс] // Academia.edu. – 2013. – Режим доступу: https://www.academia.edu/10210465/Україна-Польща_Українська_призма_між_стратегічним_партнерством_і_безпекою – 03.03.2016.

15. Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього кол. моногр. А. Кудряченко, О. Білий, І. Богданович та ін. – К.: Фенікс, 2009. – 541 с.

16. Факты. – 7 мая 1999.

17. Пастушенко Т. В. Спадок війни: політико-правове становище репатріантів у повнозному радянському суспільстві // Український історичний журнал. – 2010. №3. – С.110–127.

18. Закон України «Про національні меншини в Україні» // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №36.

References

1. Martynov A. Ju. Ukrai'ns'ko-nimec'ke spivrobitnytvo u kontekstsi jevropejs'koi' integracii' (90-i roky XX st.) / A. Ju. Martynov. – K.: Instytut istorii' Ukrai'ny NANU, 2000. – 86 s. – (Istorychni zoshyty). – Bibliogr.: 220 s.

2. Horuzhij G. Na regional'nomu rivni // Polityka i chas. – 1996. – №12. – S.28–31.

3. Нумыев' V. V. Istorychna dynamika geopolitychnykh zmin v Jevropi na pochatku XXI stolittja i vidnosyny mizh Ukrai'noju ta FRN // Naukovyj visnyk Dyplomatychnoi' akademii' Ukrai'ny. – K., 2004. – Vyp.10 (1).

4. Suchasna Ukrai'na: istorychni, pravovi, ekonomichni ta duhovno-kul'turni aspekty stanovlennja i rozvytku / S. O. Golovanov ta in.; Akadem. praci i soc. vidnosyn Federacii' profspilok Uk–ny. – K.: ANSV, 2005 – 192 s.

5. Kudrjachenko A., Kulnych I., Hohlachov V. Vyhidci z nimec'kyh zemel' na terenah Ukrai'ny: mynule ta s'ogodennja. – K.: Naukova dumka, 1995. – 76 s.

6. Grinchenko G. G. Rekonstrukcija situacii i issledovanie narrativa: k voprosu o metodah analiza ustno-istoricheskogo interv'ju // Storinky vojennoi' istorii' Ukrai'ny: Zb. nauk. statej / NAN Ukrai'ny. In-t istorii' Ukrai'ny. – K., 2005. – Vyp.9. – U 3–h ch. – Ch.1. – S.52–59.

7. Postanova vid 17.12.1996 r. №1515 «Pro pidpysannja Ugody mizh Kabinetom Ministriv Ukrai'ny ta Federal'nym ministerstvom oborony Federatyvnoi' Respubliki Nimechchyna pro postavky avtomobil'noi' tehniky v Ukrai'nu u novij redakcii'» [Elektronnyj resurs] // Verhovna Rada Ukrai'ny. – 1996. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1515-96-p>. – 03.03.2016.

8. Kul'turno-gumanitarne spivrobitnytvo mizh Ukrai'noju ta Nimechchynoju [Elektronnyj resurs] // Posol'stvo Ukrai'ny u Federatyvnij Respubliki Nimechchyna. – Rezhym dostupu: <http://germany.mfa.gov.ua/ua/ukraine-de/culture>. – 03.03.2016.

9. Osoblyve partnerstvo Ukrai'ny z NATO [Elektronnyj resurs] // Ministerstvo zakordonnyh sprav Ukrai'ny. – Rezhym dostupu: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/euroatlantic-cooperation/ukraine-nato>. – 03.03.2016.

10. Postanova vid 19.02.1997 r. «Pro tymchasovij porjadok mytного оформлення вантажів з гуманітарною допомогою, shho nadhodjat' na mytnu terytoriju Ukrai'ny vid inozemnyh jurydychnykh i fizychnykh osob» // Офіційний вісник України. – 1997. – №9. – С.15.

11. Gromads'ke ob'jednannja «Ukrai'ns'ko–Nimec'kyj Forum» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://germany.agroua.net/content2.php?id_content2=109&id_menu2=&lang=ua – 01.03.2016.

12. Ukrai'na: Strategični priorytety. Analitični ocinky – 2006: Monografija/ Za red. O. S. Vlasjuka. – K.: NISD, 2006. – 576 s.

13. Politychni vidnosyny mizh Ukrai'noju ta Nimechchynoju [Elektronnyj resurs] // Posol'stvo Ukrai'ny u Federatyvnij Respubliki

Nimechchyna. – Rezhym dostupu: <http://germany.mfa.gov.ua/ua/ukraine-de/diplomacy>. – 03.03.2016.

14. Ukrai'na–Pol'shha (Ukrai'ns'ka pryzma: mizh strategichnym partnerstvom i bezpekoju) [Elektronnyj resurs] // Academia.edu. – 2013. – Rezhym dostupu: https://www.academia.edu/10210465/Ukrai'na-Pol'shha_Ukrai'ns'ka_pryzma_mizh_strategichnym_partnerstvom_i_bezpekoju – 03.03.2016.

15. Ukrai'na v Jevropi: poshuky spil'nogo majbutn'ogo kol. monogr. A. Kudrjachenko, O. Bilij, I. Bogdanovych ta in. – K.: Feniks, 2009. – 541 s.

16. Факты. – 7 мая 1999.

17. Pastushenko T. V. Spadok vijny: polityko-pravove stanovyshe repatriantiv u povojennomu radjans'komu suspi'lstvi // Ukrai'ns'kyj istorychnyj zhurnal. – 2010. №3. – S.110–127.

18. Zakon Ukrai'ny «Pro nacional'ni menshyny v Ukrai'ni» // Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrai'ny. – 1992. – №36.

Cherkass T., teacher, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), cherkaskg@ukr.net

Political and humanitarian cooperation of Ukraine and Germany (1991–2010)

The author analyzes the political and humanitarian cooperation between Ukraine and Germany during the presidency of L. Kravchuk, L. Kuchma, V. Yushchenko and V. Yanukovych. The period under review the formation of the legal, cultural, economic, humanitarian base contract between the two countries.

The object of the research in the article advocates the political and humanitarian cooperation between Ukraine and Germany (1991–2010).

The subject of research is the development and perspective ways of development of the Ukrainian – German political and humanitarian cooperation.

Keywords: Ukraine, Germany, L. Kravchuk, L. Kuchma, V. Yushchenko, V. Yanukovych, A. Merkel, politics, economy, culture.

Черкас Т., преподаватель, Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), cherkaskg@ukr.net

Политическое и гуманитарное сотрудничество Украины и Германии (1991–2010 гг.)

Автором анализируется политическое и гуманитарное сотрудничество Украины и Германии (1991–2010 гг.) во времена президентства Л. Кравчука, Кучмы, В. Ющенко и В. Януковича. Рассматриваются периоды формирования договорно-правовой, культурной, экономической, гуманитарной базы договоров между странами.

Объектом исследования в статье выступает политическое и гуманитарное сотрудничество Украины и Германии (1991–2010 гг.).

Предметом исследования является развитие и перспективные пути развития украинско-германского политического и гуманитарного сотрудничества.

Ключевые слова: Украина, ФРГ, Л. Кравчук, Л. Кучма, В. Ющенко, В. Янукович, А. Меркель, политика, экономика, культура.

* * *

УДК 321.013(477.62)

Чапля С. В.,
магістр історії кафедри новітньої історії України
історичного факультету, Київський національний
університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ),
1010bicos1989@gmail.com

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОЛІТИЧНОГО УСТРОЮ ДНР

Проведено аналіз політичного устрою «Донецької Народної Республіки» на основі нормативно-правових актів. Досліджено особливості політичного режиму, специфіку організації та взаємодії вищих органів влади, порядок організації територіального устрою ДНР. На основі Конституції та законів самопроголошеної республіки розглянуто повноваження окремих органів влади ДНР. Особлива увага приділена аналізу повноважень вищих органів влади ДНР у сфері оборони та військового керівництва, як найбільш актуальних сферах відносин цього квазідержавного утворення з Україною. В статті підкреслюється декларативний характер Конституції ДНР і її невідповідність політичним реаліям, які встановлені на підконтрольних сепаратистам територіях Донецької області. Охарактеризовано незнание квазідержавне політичне утворення на території Донецької області України.

Ключові слова: квазідержавне утворення, нормативно-правовий акт, політичний устрій, ДНР, самопроголошена республіка.

«Донецька Народна Республіка» – самопроголошене квазідержавне утворення, що виникло у 2014 році на частині території Донецької області України. Жодна країна світу, включаючи Російську Федерацію не визнає легітимність та суверенність ДНР. Українська держава не визнає це політичне утворення, формальне не веде з ним жодних переговорів, а Генеральна прокуратура України кваліфікує її як терористичну організацію [3]. Загальновизнаним є факт політичної та військової залежності ДНР від РФ, хоча ця залежність і носить неформальний характер [13, с. 213–214].

Разом з тим, ця терористична організація в сучасному вигляді існує вже більше двох років і розвинула ряд квазідержавних ознак, таких як власний уряд, парламент, фіскальна система, армія, законодавство [12, с. 8]. Очевидним також є факт, що Україні найближчим часом доведеться взаємодіяти з цим політичним утворенням, чи то в формі мирного співіснування, чи то в формі збройної боротьби. В будь-якому разі, критично важливим є розуміння внутрішньої структури ДНР, її політичного та конституційного устрою. Без цього, ні мирна інтеграція, ані військова перемога над цим квазідержавним утворенням не є можливою.

За останні роки дослідники приділили багато уваги питанням, пов'язаними із виникненням та функціонуванням «Донецької Народної Республіки». Так, зокрема, можна виділити праці С. Асланова, М. Розумного, І. Турова, О. Ніконоров, А. Іванова, П. Андрусечка, Б. Левика, В. Головка, С. Сьоміна, В. Горбуліна, а також аналітичні матеріали Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. Разом з тим, мало приділяється уваги питанням політичного устрою цього квазідержавного утворення. Більшість дослідників обмежуються акцентуванням уваги на політичній залежності ДНР від РФ. Даний факт, який не підлягає сумніву, однак, не пояснює весь механізм внутрішньополітичного устрою «Донецької Народної Республіки». Тому аналіз політичного устрою цього утворення, зокрема на матеріалах його нормативних документів, є надзвичайно важливим для розуміння сутності цього квазідержавного організму.

Очевидно, що реальний політичний устрій більшості квазідержавних утворень досить сильно відрізняється від того, який задекларований в його нормативно-правових актах. Не є винятком і ДНР, значна частина нормативних документів, зокрема і Конституція якої носить відверто декларативний характер. Тож аналіз виключно нормативного оформлення політичного устрою не може дати повної картини реального стану справ у цій псевдореспубліці. Разом з тим, без такого аналізу також не можна обійтись, адже всі передбачені Конституцією та нормативними документами політичні інститути ДНР реально існують і функціонують. Більше того, ДНР публічно намагається демонструвати себе як повноцінну правову державу, тож намагається бодай частково дотримуватися власних нормативних актів, зокрема в частині внутрішнього політичного устрою. У зв'язку з цим аналіз нормативного регулювання політичного устрою ДНР є надзвичайно важливим для розуміння цього політичного утворення.

Мета статті – висвітлити та проаналізувати особливості політичного устрою «Донецької Народної Республіки» на основі її нормативно-правових актів.

Відповідно до поставленої мети сформулюємо *основні завдання наукової розвідки*: визначити особливості політичного режиму, специфіку організації та взаємодії вищих органів влади, порядок організації територіального устрою ДНР, розкрити повноваження вищих органів влади ДНР у сфері оборони та військового керівництва, як найбільш актуальних сферах відносин цього квазідержавного утворення з Україною.

Так звана Конституція «Донецької народної республіки» була прийнята Верховною Радою ДНР на засіданні 16 травня 2014 року [14]. Вона складається із вступу, 10 глав і 86 статей. «Донецька народна республіка» проголошується демократичною, правовою, соціальною державою. Територія «республіки» оголошується єдиною і неподільною. Єдиним джерелом влади визнається народ, який здійснює свою владу як безпосередньо так, і через органи державної влади та місцевого самоуправління. Безпосереднім виявом влади народу визначаються вибори та референдум [11].

Найвищою цінністю цього політичного утворення проголошується людина, її права та свободи. В конституції відзначається, що ДНР визнає та рівною мірою захищає приватну, державну, муніципальну та інші форми власності. Державна влада здійснюється на основі поділу на законодавчу, виконавчу і судову гілки, які є самостійними і незалежними. Її здійснюють Голова ДНР, Народна Рада ДНР – парламент і Рада Міністрів ДНР – уряд [11].

В конституції ДНР декларується ідеологічна та політична багатоманітність, багатопартійність, відділення церкви від держави, заборона на встановлення будь-якої релігії або ідеології в якості державної чи обов'язкової. Державними мовами визнаються російська та українська мови [11].

Згідно з конституцією, територія «Донецької Народної Республіки» визначається межами, які існували на день її утворення. При цьому чітко не вказуються, які саме території мають бути на увазі – ті, які були фактично під контролем терористичного угруповання ДНР на момент проголошення «незалежності» (більша частина Донецької області України), ті, які були під контролем ДНР на момент укладання Мінських домовленостей (східна і південно-східна частина Донецької області ДНР), чи ті, на які ДНР неодноразово висловлювала свої претензії (вся Донецька область України) [4]. Така невизначеність може стати джерелом перманентних конфліктів ДНР і України. Адміністративно-територіальними одиницями невизнаної республіки являються райони і міста республіканського значення.

Найвищою посадовою особою і головою виконавчої влади в невизнаній квазідержаві визначається Голова «Донецької народної Республіки». Згідно конституції, він забезпечує узгоджене функціонування і взаємодію органів державної влади, визначає основні напрями розвитку ДНР, і представляє це політичне утворення у відносинах з іноземними державами. При цьому він має право підписувати міжнародні договори від імені ДНР. Під час строку своїх повноважень, Голова ДНР не може бути депутатом Народної Ради і не може займати ніяких посад в державних та громадських органах або підприємницьких структурах [11].

Голова ДНР вибирається «громадянами» невизнаної республіки на основі загального, рівного і прямого

виборчого права таємним голосуванням. Він обирається строком на 4 роки і не може обіймати цю посаду більше 2 строків поспіль. Головою ДНР може бути обрана особа, яка досягла віку 30 років [11].

Голова ДНР формує Раду Міністрів і приймає рішення про її звільнення, формує і очолює Раду безпеки, приймає міри по забезпеченню безпеки і територіальної цілісності ДНР. Він є головнокомандувачем Збройних Сил невизнаної республіки і може вводити військовий і надзвичайний стан в ДНР, який потім затверджується Народною Радою. Також Голова ДНР визначає основні напрямки воєнної політики невизнаної республіки; затверджує військову доктрину ДНР; оголошує загальну або часткову мобілізацію; приймає рішення про використання Збройних Сил ДНР, інших військ, військових формувань і органів не за їх призначенням; затверджує концепції і плани будівництва і розвитку Збройних Сил, та інших військових формувань ДНР [6].

Крім того, Голова ДНР: визначає основні напрями державної політики в сфері протидії тероризму; встановлює компетенцію республіканських органів виконавчої влади, керівництво діяльністю яких він здійснює, по боротьбі з тероризмом; приймає рішення в установленому порядку про використання за межами території ДНР Збройних Сил цього квазидержавного утворення і підрозділів спеціального призначення для боротьби з терористичною діяльністю [8].

Голова ДНР має право законодавчої ініціативи в Народній раді і може вимагати скликання її позачергового засідання. Він має право приймати участь в засіданні Народної Ради з правом дорадчого голосу, також розпускати її у випадках, визначених конституцією [11].

Крім цього, Голова ДНР вирішує питання громадянства ДНР, здійснює помилування, нагороджує державними нагородами, формує адміністрацію Голови ДНР, представляє в Народну Раду кандидатури Голови Національного банку, Генерального прокурора, інших посадових осіб відповідно до своїх повноважень, а також подає в Народну Раду пропозиції про їх звільнення з посад. Він призупиняє або скасовує дію постанов і розпоряджень Ради Міністрів, актів міністерств та інших органів виконавчої влади, а також підписує і оприлюднює закони ДНР або відхиляє їх [11].

Народна Рада «Донецької Народної Республіки» – парламент ДНР, є постійно діючим вищим і єдиним законодавчим та представницький орган в невизнаній республіці. Вона обирається строком на 4 роки і складається із 100 депутатів, які обираються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування. Народна Рада є правоздатною якщо до її складу обрано не менше двох третин депутатів [11].

Депутатом Народної Ради може бути «громадянин» ДНР, який досягнув 21 року. На протязі строку своїх повноважень депутат не може бути суддею, замінити інші державні посади, перебувати на державній службі, а також замінювати виборні посади в органах місцевого самоврядування. Депутат може виконувати свої обов'язки на професійній постійній основі або без відриву від основної діяльності. Депутат, який виконує свої обов'язки на професійній постійній основі не може займатись іншою оплачуваною діяльністю, крім викладацької, наукової та творчої діяльності. Депутати Народної Ради володіють

депутатською недоторканністю на протязі всього строку їх повноважень [10].

Повноваження депутата Народної Ради припиняються достроково у випадках: письмової заяви депутата Народної Ради про складання своїх повноважень; якщо депутат не виконує вимоги щодо несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності; у разі систематичного невиконання депутатських повноважень і обов'язків; втрати довіри громадського руху, за списками якого депутат був допущений до розподілу мандатів в Народному Раді; набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо особи, яка є депутатом; набрання законної сили рішенням суду про обмеження дієздатності депутата Народної Ради або про визнання його недієздатним; смерті депутата Народної Ради [10].

Депутат має право мати одного помічника–консультанта, який перебуває у штаті Апарату Народної Ради для роботи в Народній Раді і на території, визначеній депутату, а також чотирьох помічників–консультантів, які працюють на громадських засадах. Крім того, депутат має право на носіння вогнепальної зброї [10].

Народна Рада вибирає зі свого складу Голову і його замісників, які ведуть засідання Народної Ради і відносять її внутрішнім розпорядком. Голова обирається зі складу депутатів більшістю голосів. Народна Рада утворює комітети і комісії, проводить парламентські слухання, приймає регламент і вирішує питання внутрішнього розпорядку своєї діяльності. Для здійснення контролю за виконанням бюджету ДНР Народна Рада формує Рахункову палату [11].

До відання Народного Ради відносяться: прийняття Конституції і законів ДНР, внесення в них змін; прийняття постанов Народної Ради і внесення в них змін; тлумачення Конституції і законів ДНР; встановлення адміністративно–територіального устрою і порядку його зміни; розгляд питань про зміну кордонів «Донецької Народної Республіки»; затвердження бюджету і звіту про його виконання; затвердження програм соціально–економічного розвитку ДНР; призначення референдуму; прийняття рішення про дострокове припинення повноважень Голови ДНР; встановлення республіканських податків; встановлення порядку управління і розпорядження державною власністю ДНР; затвердження угод про зміну кордонів ДНР [11].

Право законодавчої ініціативи в Народній Раді належить Голові ДНР, депутатам Народної Ради, його комітетам і комісіям, представницьким органам місцевого самоврядування, утвореним на території «Донецької Народної Республіки». Право законодавчої ініціативи також належить Верховному Суду ДНР і Генеральному прокурору ДНР з питань їх відання. Законопроекти розглядаються Народною Радою в двох читаннях. Рішення про прийняття або відхилення проекту закону, а також про прийняття закону оформляється постановою Народної Ради [11].

Прийнятий закон протягом п'яти днів направляється Голові ДНР для підписання і оприлюднення. Він протягом чотирнадцяти днів з дня надходження закону підписує і оприлюднює його. Якщо Голова ДНР протягом чотирнадцяти днів з дня надходження закону відхилить його, Народна Рада в установленому порядку знову розглядає цей закон. Якщо при повторному розгляді закон буде схвалений в раніше прийнятій редакції не менш

як двома третинами голосів від встановленого числа депутатів, він підлягає підписання Головою ДНР протягом семи днів і оприлюдненню. Закон вступає в силу з дня його офіційного опублікування, якщо інше не передбачено в самому законі [11].

Крім того, відповідно до закону «Про нормативні правові акти» суб'єктами правотворчої діяльності є: громадяни ДНР; органи державної влади і посадові особи ДНР; органи місцевого самоврядування та посадові особи місцевого самоврядування. Громадяни ДНР приймають нормативні правові акти безпосередньо на референдумі. Також громадяни можуть приймати нормативні акти у формі рішень місцевого референдуму (сході громадян). Такі нормативні акти являються актами найвищої юридичної сили в системі правових актів місцевого самоврядування. Органи державної влади Донецької Народної Республіки і органи місцевого самоврядування, їх посадові особи приймають (видають) нормативні правові акти в межах їх компетенції, в установленому законодавством порядку. Нормативно-правовий акт може бути прийнятий (виданий) спільно декількома уповноваженими органами, а також одним з цих органів по погодженням з іншими [5].

Повноваження Народної Ради можуть бути припинені достроково у разі: прийняття Народною Радою рішення про саморозпуск; розпуску Народної Ради Головою ДНР; набрання законної сили рішення Верховного Суду ДНР про неправоздатність даного складу депутатів Народної Ради, в тому числі у зв'язку зі складанням депутатами своїх повноважень. Голова ДНР вправі прийняти рішення про дострокове припинення повноважень новообраної Народної Ради в разі, якщо набрало чинності рішення Верховного Суду, яким встановлено, що Народна Рада протягом трьох місяців з дня його обрання в не проводила засідання. Рішення про дострокове припинення повноважень Народної Ради приймається Головою ДНР не пізніше трьох місяців з дня набрання чинності відповідного рішення Верховного Суду [11].

Виконавчу владу в ДНР здійснюють Голова ДНР, Рада Міністрів та інші органи виконавчої влади «Донецької Народної Республіки». Рада Міністрів є постійно діючим вищим виконавчим органом державної влади ДНР. Голова ДНР може поєднувати або не поєднувати свою посаду з посадою Голови Ради Міністрів. До складу Ради Міністрів входять Голова ДНР, перші заступники і заступники Голови ДНР, міністри ДНР, а в разі, якщо Голова ДНР не поєднує свою посаду з посадою Голови Ради Міністрів, – також Голова Ради Міністрів і його заступники. Голова ДНР визначає основні напрямки діяльності Ради Міністрів і організовує його роботу. У разі якщо Голова ДНР не поєднує свою посаду з посадою Голови Ради Міністрів, її роботу організовує Голова Ради Міністрів [11].

Перші заступники та заступники Глави ДНР, а в разі якщо Голова ДНР не поєднуватиме свою посаду з посадою Голови Ради Міністрів, – Голова Ради Міністрів і його заступники, призначаються Головою ДНР за згодою Народної Ради. Пропозиції щодо кандидатур на ці посади, вносяться в Народну Раду Головою ДНР. Народна Рада розглядає представлену Головою ДНР кандидатуру протягом тижня з дня внесення пропозиції про цю кандидатуру. За результатами розгляду Народна Рада більшістю голосів від числа обраних депутатів дає згоду на призначення або відхиляє подану кандидатуру. Міністри і

керівники інших органів виконавчої влади призначаються Головою ДНР. У разі якщо Голова ДНР не поєднуватиме свою посаду з посадою Голови Ради Міністрів, Народна Рада вправі висловити недовіру Голові Ради [11].

Для вирішення оперативних питань Рада Міністрів за пропозицією Голови Ради Міністрів може утворити Президію Ради Міністрів. Засідання Президії, відповідно до закону, проводяться в міру необхідності. Рішення Президії Ради Міністрів приймаються більшістю голосів від загального числа членів Президії і не повинні суперечити актам, прийнятим на засіданнях Ради Міністрів. Рада Міністрів вправі скасувати будь-яке рішення Президії [9].

Організаційне, правове, кадрове, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності Ради Міністрів здійснюється Апаратом Ради Міністрів. Апарат Ради Міністрів є державним органом ДНР. Рішення про створення, реорганізації та ліквідації Апарату приймається Радою Міністрів. Апарат Ради Міністрів очолює заступник Голови Ради Міністрів – Керівник Апарату Ради Міністрів. Він має заступників, у тому числі першого. Структура Апарату Ради Міністрів і його штатний розклад затверджуються Головою Ради Міністрів, а в разі якщо Голова ДНР поєднує свою посаду з посадою Голови Ради Міністрів, – Головою ДНР [9].

Рада Міністрів: розробляє і здійснює заходи щодо забезпечення комплексного соціально-економічного розвитку самопроголошеної республіки; забезпечує в межах своїх повноважень проведення єдиної державної політики в області фінансів, науки, освіти, культури, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту, соціального забезпечення, безпеки дорожнього руху та екології; здійснює в межах своїх повноважень заходи щодо реалізації, забезпечення та захисту прав і свобод людини і громадянина, охорони власності і громадського порядку, протидії тероризму і екстремізму, боротьби зі злочинністю; розробляє для подання Головою ДНР в Народну Раду проект бюджету і проекти програм соціально-економічного розвитку ДНР; забезпечує виконання бюджету, готує звіт про його виконання, а також звіти про виконання програм соціально-економічного розвитку ДНР; формує інші органи виконавчої влади ДНР; управляє і розпоряджається державною власністю ДНР [11].

Крім того, Рада Міністрів ДНР визначає компетенцію республіканських органів виконавчої влади, керівництво діяльністю яких воно здійснює в області протидії тероризму; організовує розробку та здійснення заходів щодо попередження тероризму та мінімізації та ліквідації наслідків проявів тероризму; організовує забезпечення діяльності республіканських органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування по протидії тероризму необхідними силами, засобами і ресурсами [8].

Постанови та розпорядження Ради Міністрів, прийняті в межах її повноважень, є обов'язковими до виконання в Донецькій Народній Республіці. Акти міністерств та інших органів виконавчої влади в разі їх суперечності Конституції і законам ДНР, постановам Ради Міністрів можуть бути скасовані Головою ДНР [11].

Рада Міністрів формується на термін повноважень Голови ДНР і складає свої повноваження перед новообраним Головою ДНР. У разі складення повноважень

Рада Міністрів продовжує діяти до сформування нового складу Ради Міністрів. Відставка Ради Міністрів настає внаслідок: відставки Голови Ради Міністрів; смерті Голови Ради Міністрів; прийняття Народною Радою рішення про висловлення недовіри Голові Ради Міністрів [9].

Також до системи органів виконавчої влади ДНР входять: міністерства, державні комітети, служби, агентства, інспекції та інші органи виконавчої влади. Крім того, республіканські органи виконавчої влади можуть створювати свої територіальні органи [9].

Згідно Конституції, правосуддя в «Донецькій Народній Республіці» здійснюється тільки судом. В ДНР діють Верховний Суд та інші суди [11].

17 серпня 2014 року на першому засіданні Президія Ради міністрів ДНР прийняла дві постанови: «Про затвердження «Положення про Військові Суди Донецької Народної Республіки» і «Про затвердження Кримінального кодексу Донецької Народної Республіки» [2]. У прийнятих документах в якості одного із заходів покарання за посягання на вбивство, а також за окремі злочини, вчинені у воєнний час або в бойовій обстановці вказана смертна кара.

20 листопада 2014 року влада ДНР ввели інститут військово-польових судів, які і раніше діяли на території цього квазідержавного утворення. Вони здійснюють свої повноваження в районах військових дій і в районах, які перебувають на військовому положенні. В їх юрисдикцію увійшли наступні справи: непокоря наказу командира, вбивство, державна зрада, шпигунство, диверсія, умисне знищення майна, мародерство, розбій, грабіж, розкрадання і пошкодження військового майна, ухилення від військової служби або дезертирство. До складу військово-польового суду повинні входити один суддя і два народні засідателі з числа військовослужбовців [1].

Прокуратура ДНР здійснює нагляд за дотриманням Конституції і виконанням законів на території «Донецької Народної Республіки». Генеральний прокурор ДНР і заступники Генерального прокурора призначаються на посаду і звільняються з посади Народною Радою за поданням Глави ДНР. Прокурори районів, міст та прирівняні до них прокурори призначаються на посаду і звільняються з посади Генеральним прокурором ДНР [11].

Генеральний прокурор ДНР і підлеглі йому прокурори в межах своїх повноважень координують діяльність по боротьбі зі злочинністю органів внутрішніх справ, органів державної безпеки, органів митної служби та інших правоохоронних органів. З метою забезпечення координації діяльності цих органів, прокурор скликає координаційні наради та організовує робочі групи. Генеральний прокурор при здійсненні своїх повноважень має право вносити в Народну Раду пропозиції про зміну, доповнення, скасування або прийняття законів та інших нормативних правових актів ДНР з питань його відання [7].

Відповідно до Конституції, у ДНР визнається і гарантується місцеве самоврядування. Місцеве самоврядування в «Донецькій Народній Республіці» забезпечує самостійне рішення населенням питань місцевого значення, володіння, користування і розпорядження муніципальної власністю. Місцеве самоврядування здійснюється громадянами шляхом референдуму, виборів та інших форм прямого волевиявлення, через виборні та інші органи місцевого самоврядування. Органи місцевого

самоврядування не входять до системи органів державної влади ДНР [11].

Висновки. Отже, «Донецька Народна Республіка» – невизнане квазідержавне політичне утворення на території Донецької області України. Останні два роки ДНР активно намагається розбудувати власну державність, зокрема приймає численні нормативно-правові акти. Ця нормативна діяльність торкнулася також і регулювання політичного устрою ДНР. Так, відповідно до власного законодавства, «Донецька Народна Республіка» – унітарна, суверенна, демократична, правова і соціальна парламентська республіка. Єдиним джерелом влади ДНР проголошується народ. Влада в ДНР здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу і судову. Виконавча влада належить Голові ДНР і Раді Міністрів, а законодавча – Народній Раді. Найвищим органом судової влади є Верховний Суд.

Разом з тим, політичний устрій невизнаної республіки, зафіксований у її нормативних актах, залишається більш ніж декларативним і суттєво відрізняється від того, що реально існує на територіях, підконтрольних ДНР. Наявність слабо контрольованих центральним урядом військових формувань ставить під питання унітарність «Донецької Народної Республіки», фінансова і військова залежність від Росії – суверенність цієї квазідержави, не підконтрольність органів влади псевдореспубліки її громадянам – демократичність цього політичного утворення, порушення базових прав громадян – правовий характер самопроголошеної республіки, а антинародна політика ДНР – її соціальність. Поділ влади на три гілки теж залишається досить умовним і декларативним, адже в умовах режиму військової диктатури, який фактично встановлений в ДНР, майже вся влада сконцентрована в руках Голови ДНР (нині це Олександр Захарченко), який, в свою чергу, перебуває в цілковитій залежності від Росії.

Тим не менше, дослідження питань політичного устрою ДНР, в тому числі і його нормативного регулювання, залишаються важливими і актуальними. Бо розуміння сутності і внутрішнього устрою цього політичного утворення, як декларативного, так і реального, дозволять Україні знайти оптимальні форми взаємодії з ним і допоможе в тій чи іншій формі реінтегрувати ДНР до складу України.

Список використаних джерел

1. В ДНР легализовали военно-полевые суды [Електронний ресурс] / Slon.ru. – Режим доступу: <http://slon.ru/fast/world/v-dnr-legalizovali-voenno-polevye-sudy-1186402.xhtml>
2. «Высшая степень социальной защиты». Самопровозглашенная Донецкая народная республика ввела смертную казнь [Електронний ресурс] / Остров. – Режим доступу: <http://www.ostrov.org/general/society/news/452611/>
3. ГПУ визнала терористичними організаціями самопроголошені ДНР та ЛНР [Електронний ресурс] / УНІАН. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/politics/918854-gpu-viznala-teroristichnimi-organizatsiyami-samoprogolosheni-dnr-ta-lnr.html>
4. ДНР претендует на всю Донецкую область [Електронний ресурс] / Корреспондент.net. – Режим доступу: <http://korrespondent.net/ukraine/politics/3479512-dnr-pretenduet-na-vsui-donetskuui-oblast>
5. Закон Донецкой Народной Республики «О нормативных правовых актах» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dnrsoviet.su/zakonodatelnaya-deyatelnost/prinyatyey/zakony/zakon-donetskoj-narodnoj-respubliki-o-normativnyh-pravovyh-aktah/>
6. Закон Донецкой Народной Республики «Об обороне» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dnrsoviet.su/zakonodatelnaya-deyatelnost/prinyatyey/zakony/zakon-ob-oborone/>

7. Закон Донецької Народної Республіки «О прокуратуре Донецької Народної Республіки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dnrsovetsu/zakonodatelnaya-deyatelnost/prinyaty/zakony/zakon-donetskoj-narodnoj-respubliki-o-prokurature-donetskoj-narodnoj-respubliki/>

8. Закон Донецької Народної Республіки «О противодействию терроризму» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dnrsovetsu/zakon-dnr-o-protivodejstviyu-terrorizmu/>

9. Закон Донецької Народної Республіки «О системе органов исполнительной власти Донецької Народної Республіки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dnrsovetsu/zakon-dnr-o-sisteme-organov-ispolnitelnoj-vlasti/>

10. Закон Донецької Народної Республіки «О статусе депутата Народного Совета Донецької Народної Республіки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dnrsovetsu/zakon-donetskoj-narodnoj-respubliki-o-statuse-deputata-narodnogo-soveta-donetskoj-narodnoj-respubliki/>

11. Конституція Донецької Народної Республіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dnr-online.ru/konstituciya-dnr/>

12. Национальна безпека і оборона. №5–6 (148–149), 2014 [Електронний ресурс] / Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/files/category_journal/NDS_148-149.pdf

13. Невизнані квазідержавні утворення як фактор етнополітичної нестабільності в Україні / С. Асланов // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. – 2015. – Вип.1. – С.207–216. – Режим доступу: http://www.ipiend.gov.ua/uploads/nz/nz_75/aslanov_nevyznani.pdf

14. Самопровозглашеная ДНР приняла Конституцию [Електронний ресурс] / Корреспондент.net. – Режим доступу: <http://korrespondent.net/ukraine/politics/3363989-samoprovozghlashennaia-dnr-pryniala-konstitutsiyu>

References

1. V DNR legalizovali voenno-polevye sudy [Elektronnij resurs] / Slon.ru. – Rezhim dostupu: <http://slon.ru/fast/world/v-dnr-legalizovali-voenno-polevye-sudy-1186402.xhtml>

2. «Vysshaja stepen' social'noj zashhity». Samoprovozghashennaja Doneckaja narodnaja respublika vvela smertnuju kazn' [Elektronnij resurs] / Ostrov. – Rezhim dostupu: <http://www.ostrov.org/general/society/news/452611/>

3. HPU vyznala terorystychnymy orhanizatsiyami samoproholosheni DNR ta LNR [Elektronnyi resurs] / UNIAN. – Rezhym dostupu: <http://www.unian.ua/politics/918854-gpu-viznala-teroristichnimi-organizatsiyami-samoproholosheni-dnr-ta-lnr.html>

4. DNR pretenduet na vsju Doneckuju oblast' [Elektronnij resurs] / Korrespondent.net. – Rezhim dostupu: <http://korrespondent.net/ukraine/politics/3479512-dnr-pretenduet-na-vsui-donetskuui-oblast>

5. Zakon Doneckoj Narodnoj Respubliki «O normativnyh pravovyh aktah» [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://dnrsovetsu/zakonodatelnaya-deyatelnost/prinyaty/zakony/zakon-donetskoj-narodnoj-respubliki-o-normativnyh-pravovyh-aktah/>

6. Zakon Doneckoj Narodnoj Respubliki «Ob oborone» [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://dnrsovetsu/zakonodatelnaya-deyatelnost/prinyaty/zakony/zakon-ob-oborone/>

7. Zakon Doneckoj Narodnoj Respubliki «O prokurature Doneckoj Narodnoj Respubliki» [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://dnrsovetsu/zakonodatelnaya-deyatelnost/prinyaty/zakony/zakon-donetskoj-narodnoj-respubliki-o-prokurature-donetskoj-narodnoj-respubliki/>

8. Zakon Doneckoj Narodnoj Respubliki «O protivodejstvii terrorizmu» [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://dnrsovetsu/zakon-dnr-o-protivodejstviyu-terrorizmu/>

9. Zakon Doneckoj Narodnoj Respubliki «O sisteme organov ispolnitel'noj vlasti Doneckoj Narodnoj Respubliki» [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://dnrsovetsu/zakon-dnr-o-sisteme-organov-ispolnitelnoj-vlasti/>

10. Zakon Doneckoj Narodnoj Respubliki «O statuse deputata Narodnogo Soveta Doneckoj Narodnoj Respubliki» [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://dnrsovetsu/zakon-donetskoj-narodnoj-respubliki-o-statuse-deputata-narodnogo-soveta-donetskoj-narodnoj-respubliki/>

11. Konstitucija Doneckoj Narodnoj Respubliki [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://dnr-online.ru/konstituciya-dnr/>

12. Natsionalna bezpeka i oborona. №5–6 (148–149), 2014 [Elektronnyj resurs] / Ukrainykyi tsentr ekonomichnykh i politychnykh doslidzhen imeni Olexsandra Razumkova. – Rezhym dostupu: http://www.razumkov.org.ua/ukr/files/category_journal/NDS_148-149.pdf

13. Nevyznani kvaziderzhavni utvorennia yak faktor etnopolitychnoi nestabilnosti v Ukraini / S. Aslanov // Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa. – 2015. – Vyp.1. – S.207–216. – Rezhym dostupu: http://www.ipiend.gov.ua/uploads/nz/nz_75/aslanov_nevyznani.pdf

14. Samoprovozghashennaja DNR prinjala Konstituciju [Elektronnij resurs] / Korrespondent.net. – Rezhim dostupu: <http://korrespondent.net/ukraine/politics/3363989-samoprovozghlashennaia-dnr-pryniala-konstitutsiyu>

Chaplia S. V., Master of history Department of Modern History Faculty of History of Ukraine Kyiv National Taras Shevchenko University (Ukraine, Kyiv), 1010bios1989@gmail.com

Legal regulation of political system of Donetsk People's Republic

The research paper contains the analysis of the political system of «Donetsk People's Republic» based on the regulatory acts. Features of the political regime, the specifics of the organization and interaction of higher authorities, procedure of territorial organization of DNR (Donetsk People's Republic) are studied in details. On the basis of the Constitution and laws of the self-proclaimed republic the powers of individual DNR authorities are considered. Particular attention is paid to the analysis of the powers of higher DNR authorities in the field of defense and military leadership as the most topical areas of relationship of this quasi-state formation with Ukraine. The research paper emphasizes the declarative nature of the DNR's Constitution and its discrepancy with the political realities established on the territories of Donetsk region controlled by the separatists. Unrecognized quasi-state political formation in the Donetsk region of Ukraine is characterized.

Keywords: quasi-state formation, regulatory act, political system, DNR, self-proclaimed republic.

Чапля С. В., магистр історії кафедри нової історії України історического факультета, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), 1010bios1989@gmail.com

Нормативно-правове регулювання політичного устрою ДНР

Проведен аналіз політичного устрою «Донецької Народної Республіки» на основі нормативно-правових актів. Исследовано особливості політичного режиму, специфіку організації і взаємодії вищих органів влади, порядок організації територіального устрою ДНР. На основі Конституції і законів самопровозглашеної республіки розглянуто повноваження окремих органів влади ДНР. Особливу увагу приділено аналізу повноважень вищих органів влади ДНР в сфері оборони і воєнного керівництва, як найбільш актуальних сфер відносин цього квазідержавного формування з Україною. В статті підкреслюється декларативний характер Конституції ДНР і її невідповідність політичеським реаліям, які встановлені на підконтрольних сепаратістам територіях Донецької області. Охарактеризовано непризнане квазідержавне політичне формування на території Донецької області України.

Ключевые слова: квазідержавне формування, нормативно-правовий акт, політичне устрою, ДНР, самопровозглашеная республіка.

* * *